

Valentin LAPAJNE, 2021: **Geologija med strahom in pogumom: Afriški in južnoameriški dnevniki.**
Geološki zavod Slovenije, Ljubljana: 366 str.

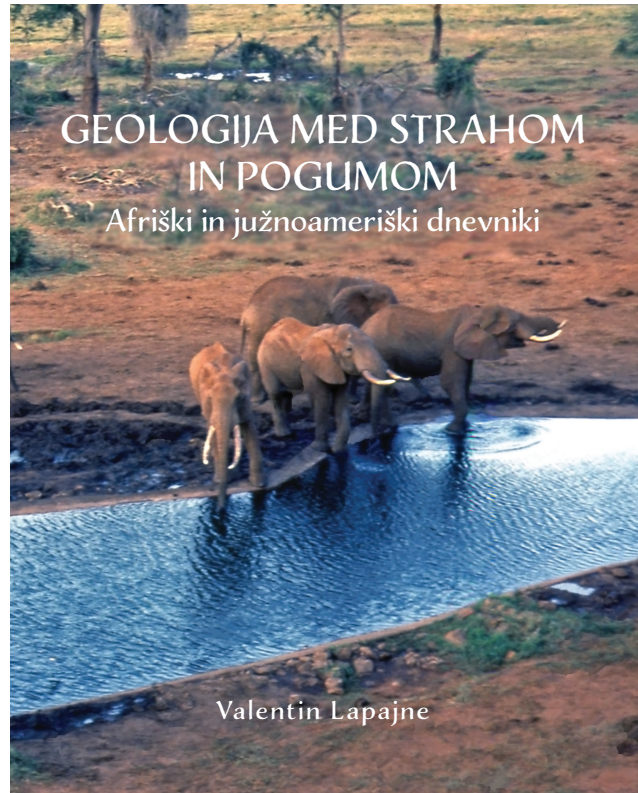
Ob praznovanju 75. obletnice obstoja, je Geološki zavod Slovenije izdal knjigo dolgoletnega sodelavca Valentina Lapajneteta z naslovom *Geologija med strahom in pogumom: Afriški in južnoameriški dnevniki*.

Dnevniški zapisi z odprav, ki so raziskovale različne mineralne surovine v Eritreji in Etiopiji (1963/64), Tanzaniji (1979), Gvajani (1981/82) in Mozambiku (1983), ki jih je izvajal takratni Geološki zavod Ljubljana, nam živo slikajo delo, razmere, vzdušje ter strokovne in moralne izzive geologa na terenu daleč od varnosti in udobja svojega doma. Knjiga predstavlja neprecenljivo pričevanje o pomembnem obdobju geološke stroke v Sloveniji, ko so bili odhodi na večmesečne ali celoletne odprave v Afriko in Južno Ameriko malodane nekaj vsakdanjega, kar je mlajšemu bralcu skoraj nepredstavljivo.

Knjiga obsega 366 strani in vsebuje 130 barvnih fotografij in skic. Napisana je duhovito in iskrivo, z občutnim čustvenim nabojem ter slogom, ki pritegne tudi zahtevnega bralca. Razdeljena je na štiri samostojne vsebinske sklope; vsak od njih v kronološkem zaporedju opisuje posamezno odpravo in njen potek.

Zapisi so bolj kot na podrobno geološko zgradbo raziskovalnih področij osredotočeni na opis dežele, organizacijo terenskega dela, logistiko, naloge terenskega geologa, doživljanja dela, odnose v ekipi ter stike z lokalnim prebivalstvom. Ekipa na terenu so bile ves čas izpostavljanje nevarnostim, predvsem napadom divjih živali kot so kače, levi, bizoni in povodni konji, raziskave pa so pogosto potekale na nemirnih območjih vpletenih v državljansko vojno, kjer je v zraku ves čas visela negotovost zaminirane ceste ali napada gverile. Od tod prihaja tudi motivacija za naslov knjige – vsak član odprave je moral namreč premagati nešteto svojih strahov, da je lahko deloval v takšnih razmerah.

Prvi del, ki opisuje odpravo v Eritrejo in Etiopijo (1963/64), je naslovljen »Cena za kvadratni kilometer džungle«. V njem Valentin zelo dinamično, doživeto in čustveno opisuje prvo srečanje z afriško celino in raziskave osredotočene na železo in mangan. Sledimo lahko opisom dela v ekstremni vročini, neskončnih pohodov skozi džunglo, bližnjega srečanja z izjemno strupeno zeleno mambo, gverilskega napada iz zasede ter

poti v peklensko depresijo Danakil, kakor tudi tovarštva v ekipi in pristnih stikov z domačini.

Dnevnik odprave v Tanzanijo (1979) nosi naslov »V deželi ognjenikov«. Postreže nam z opisom raziskav apatitov v karbonatitnih kompleksih, pohoda v divjino Zizija, ki je spominjal na pohode prvih evropskih raziskovalcev Afrike, detajlnim opisom zgradbe Kilimanjara ter čudovito predstavitvijo številnih tanzanijskih nacionalnih parkov. Iz pripovednega toka je že čutiti avtorjevo zrelost in prekaljenost.

V nasprotju s predhodnima dnevnikoma, kjer smo priča selitvam na različna raziskovalna območja, pa je tretji dnevnik z naslovom »Zlatonosni peski Gvajane« nekoliko bolj statičen, saj opisuje detajlne raziskave zlata v rečnih nanosih reke Konawaruk v osrčju Gvajane (1981/82). Kljub temu ni nič manj zanimiv, saj delo na terenu pomeni nenehno reševanje težav in prilagajanje. Ekipa je med nadzorom banka vrtnanja ves čas izpostavljena nevarnosti ugriza kač in nepredvidljive reke. V zaključku dnevnika nas Valentin popelje še v ZDA, kjer si je pred odhodom domov privoščil še daljše popotovanje.

Zadnji dnevnik z naslovom »Geologija v vojnih razmerah« opisuje odpravo v Mozambik (1983), ki je raziskovala nahajališča granita, pegmatita in kaolinita v severnem delu države, kjer so potekali spopadi med gverilci in vojsko. Zapisi so zato pogosto polni tesnobe, napetosti in negotovosti, saj so bili kljub vojaškemu spremstvu lahka tarča gverilcev. Zaradi vojnega stanja avtorjeve misli pogosto pobegnejo v otroštvo, ko je kot mlad fantič na Hleviški planini preživel 2. svetovno vojno. Kljub vsemu iz opisov še vedno veje optimizem ter očaranost nad morfologijo, geološko sestavo, prebivalci in sodelavci.

Knjiga je napisana poljudno in razumljivo zato predstavlja prijetno branje tudi za laično javnost, kateri bo približalo tako raznolikost Afrike in Južne Amerike kakor tudi koncept dela terenskega geologa, ki se navkljub digitalizaciji sveta ni dosti spremenil. Poleg tega nas knjiga ves čas opominja, da se naš pogum poraja ravno iz premagovanja naših strahov.

Knjiga je tik pred izidom, njena uradna predstavitev pa je načrtovana v septembru.

Vabljeni k branju teh zanimivih spominov.

Klemen Teran